

RAAD VAN STATE

afdeling Wetgeving

advies 75.177/16
van 22 januari 2024

over

de amendementen nrs. 1 tot 10 op een voorstel van
decreet ‘over de programmatische aanpak stikstof’ (*Parl.St.*
VI.Parl. 2022-23, nrs. 1801/005 en 1801/007).

Op 21 december 2023 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Voorzitster van het Vlaams Parlement verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over de amendementen nrs. 1 tot 10 op een voorstel van decreet ‘over de programmatische aanpak stikstof’ (*Parl.St.* Vl.Parl. 2022-23, nrs. 1801/005 en 1801/007).

De amendementen zijn door de zestiende kamer onderzocht op 18 januari 2024. De kamer was samengesteld uit Pierre LEFRANC, wnd. kamervoorzitter, Toon MOONEN en Tim CORTHAUT, staatsraden, en Yves DEPOORTER, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Dries VAN EECKHOUTTE, eerste auditeur.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 22 januari 2024.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond¹, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN DE AMENDEMENTEN

2. De adviesaanvraag heeft betrekking op de volgende amendementen op het voorstel van decreet ‘over de programmatische aanpak stikstof’:

- amendement nr. 1 van Wilfried Vandaele, Peter Van Rompuy en Steven Coenegrachts (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1801/5), en
- amendementen nrs. 2 tot 10 van Mieke Schauvliege, Chris Steenwegen, Staf Aerts en Jeremie Vaneeckhout (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1801/7).

3. Het amendement nr. 1 vervangt de volledige tekst van het voorstel van decreet (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1801/1). Dit wordt als volgt verantwoord: “Omdat we voorstellen de tekst op diverse plaatsen te wijzigen en doordat door de invoeging of schrapping van bepalingen ook de nummering van de artikelen wijzigt, is geopteerd voor een amendement dat de eerder voorgestelde tekst integraal vervangt”.² Uit de door de gemachtigde overgemaakte tekstversies waarin wordt aangeduid welke wijzigingen door het amendement nr. 1 worden aangebracht ten opzichte van het initiële voorstel, blijkt enerzijds dat de initiële structuur *grosso modo* wordt behouden, maar anderzijds dat wijzigingen worden aangebracht in de meeste bepalingen ervan.

Het amendement nr. 1 beoogt volgens zijn verantwoording tegemoet te komen aan de opmerkingen uit het advies van de afdeling Wetgeving van de Raad van State (adv.RvS 74.348/1/V van 2 oktober 2023) en van de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens (advies VTC nr. 2023/118 van 12 september 2023) over het voorstel van decreet.

4. De amendementen nrs. 2 tot 10 zijn *subamendementen* op de tekst van amendement nr. 1. De verschillende amendementen worden hierna dan ook regelmatig samen behandeld.

*

¹ Aangezien het om amendementen op een voorstel van decreet gaat, wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

² *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1801/5, 77.

BEPERKINGEN VAN HET ONDERZOEK

5. Wanneer de afdeling Wetgeving een advies gegeven heeft, heeft ze de bevoegdheid waarover ze krachtens de wet beschikt volledig uitgeoefend. Het komt haar derhalve niet toe om zich opnieuw uit te spreken over reeds onderzochte bepalingen, ongeacht of ze herzien zijn om rekening te houden met de opmerkingen die in het eerste advies gemaakt zijn, dan wel ongewijzigd blijven.

Dat geldt niet wanneer in de tekst volledig nieuwe bepalingen worden ingevoegd waarvan de inhoud losstaat van de opmerkingen of voorstellen die in het eerste advies geformuleerd zijn, en evenmin wanneer na het eerste advies nieuwe juridische elementen opduiken die grond kunnen opleveren voor een nieuw onderzoek van de tekst door de afdeling Wetgeving.

6.1. In advies 74.348/1/V heeft de Raad van State algemene opmerkingen geformuleerd over:

- de begrijpbaarheid van de voorgestelde regeling (opmerkingen 3 en 4);
- de overeenstemming ervan met artikel 6 van richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 ‘inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna’ (hierna: de Habitatrichtlijn, opmerkingen 5 tot 8), meer in het bijzonder over de programmatische aanpak (opmerkingen 9.1 en 10), de drempel- of grenswaarden (opmerkingen 9.2 en 11 tot 16), de categorieën van projecten (opmerkingen 9.3 en 17) en de vergunningverlening “op krediet” (opmerkingen 9.4, 18 en 19);
- het gebruik van de “impactscore” in de voorgestelde regeling (opmerkingen 20 tot 23);
- de overeenstemming ervan met het gelijkheidsbeginsel (opmerkingen 24 tot 30);
- de delegaties in de voorgestelde regeling (opmerkingen 31 tot 33).

De Raad van State heeft in zijn advies wat betreft de voorafgaande vormvereisten

- voorbehoud gemaakt met betrekking tot de vereiste van de uitvoering van een plan-MER en van een passende beoordeling, in de mate dat de voorgestelde regeling afwijkt van de zogenaamde ‘definitieve PAS’³ die eraan ten grondslag ligt, en die het voorwerp heeft uitgemaakt van een plan-MER en van een passende beoordeling (opmerking 34);
- opgemerkt dat het voorstel van decreet technische voorschriften bevat waarvan de goedkeuring slechts kan plaatsvinden nadat de wachttermijn van drie maanden voorzien in artikel 6, lid 1, van richtlijn (EU) 2015/1535 van het Europees Parlement en de Raad van 9 september 2015 ‘betreffende een informatieprocedure op het gebied van technische voorschriften en regels betreffende de diensten van de informatiemaatschappij’ is gerespecteerd (opmerking 35).

³ Dat is de door de Vlaamse Regering op 10 maart 2023 vastgestelde programmatische aanpak stikstof (zie adv.RvS 74.348/1/V, opmerking 2.2).

De Raad van State heeft tot slot volgende artikelen van het voorstel besproken: artikel 2, artikel 11 (thans artikel 9), artikel 14 (thans artikel 12), artikel 22 (thans artikel 19), artikel 23 (thans artikel 20), artikel 44 (thans artikel 40), artikel 80 (thans artikel 76) en artikel 81 (thans artikel 77).

6.2. Wat de Raad van State heeft opgemerkt in advies 74.348/1/V blijft zodoende gehandhaafd in zoverre de voorliggende amendementen de in dat advies behandelde onderwerpen hernemen. Dat geldt zowel voor de bepalingen die de onderzochte bepalingen van het voorstel van decreet ter zake herzien om rekening te houden met de opmerkingen die in voormeld advies gemaakt zijn, als voor de bepalingen die ongewijzigd blijven.⁴ Dat is overigens des te meer zo, gelet op wat hierna nog aan bod komt in opmerkingen 8 en 10.

7. Het voorgaande neemt overigens niet weg dat, zoals reeds het geval was voor het voorstel, de in amendement nr. 1 voorgestelde regeling een groot aantal bepalingen bevat met een in hoofdzaak zeer technisch karakter, waardoor een zekere complexiteit inherent is aan de betrokken bepalingen. Mede gelet op de termijn die de Raad van State is toegemeten om advies uit te brengen, dient de Raad van State dan ook een voorbehoud te maken. Uit de vaststelling dat over een bepaling in de voorgestelde regeling in dit advies niets wordt gezegd, kan niet zonder meer worden afgeleid dat er niets over gezegd kan worden en, indien er wel iets over wordt gezegd, dat er niets meer over te zeggen valt.

ALGEMENE OPMERKING

8. Amendement nr. 1 bevat een aantal nieuwe maatregelen die, *mutatis mutandis*, aanleiding geven tot dezelfde opmerkingen als reeds werden geformuleerd in advies 74.348/1/V naar aanleiding van het voorstel.

In dat verband kan worden gewezen op de volgende voorbeelden.

8.1. De Raad van State brengt de opmerkingen in advies 74.348/1/V over het begrip “impactscore” en het gebruik ervan in de voorgestelde regeling⁵ in herinnering, omdat in artikel 38 van amendement nr. 1 het begrip “impactscore”, dat in het oorspronkelijke voorstel enkel gold als drempel voor het al dan niet opmaken van een passende beoordeling,⁶ thans ook wordt gehanteerd in het kader van de passende beoordeling zelf van de effecten van de exploitatie van een veehouderij waarvoor al of niet een ‘PAS-referentie 2030’⁷ van toepassing is, en van de exploitatie van een mestverwerkingsinstallatie. De Raad van State ziet niet in hoe de relatieve waarde van een impactscore een pertinent criterium kan zijn bij een vergunningverlening in overeenstemming met artikel 6, lid 3, tweede zin, van de Habitatrichtlijn. Een dergelijke relatieve waarde heeft immers op zich geen relevantie om overeenkomstig artikel 6 van de Habitatrichtlijn zekerheid te verkrijgen

⁴ *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1801/5, 134-136 en 174-175.

⁵ Opmerkingen 4, 10.2, 11, 15, 16, 20, 21, 28, 29 en 39.

⁶ Zie nog steeds de artikelen 28, 32 en 36 van amendement nr. 1.

⁷ Zie artikel 5 van amendement nr. 1.

dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zullen worden aangetast en dat een goede staat van instandhouding wordt gerealiseerd.⁸

8.2. Ook de opmerkingen in advies 74.348/1/V in verband met vergunningverlening “op krediet”⁹ behouden hun relevantie, des te meer nu uit de artikelen 30, 34 en 38 van amendement nr. 1 blijkt dat de conclusie, bij de passende beoordeling van de effecten van stikstofdepositie, dat er geen betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van de SBZ-H¹⁰ in kwestie mogelijk is, louter afhangt van de voorwaarde dat het project de gebiedsspecifieke neerwaartse depositietrend van al naargelang stikstofoxiden (NO_x) of ammoniak (NH₃) niet hypothekeert, zonder dat de totale stikstofdepositie in rekening wordt gebracht. In die gevallen zal de passende beoordeling niet ten volle, en dus op een met het Unierecht strijdige wijze, worden uitgevoerd.

8.3. Daarnaast blijven de opmerkingen in advies 74.348/1/V over de delegaties relevant voor, bijvoorbeeld, de artikelen 12, § 1, derde lid, derde zin, 30, zesde lid, 34, derde lid, 38, zesde lid, en 39 (voor wat betreft delegaties aan de Vlaamse Regering),¹¹ en de artikelen 19 en 58, § 3 (voor wat betreft delegaties aan een minister of aan een bepaalde onder de Vlaamse Regering ressorterende dienst), van amendement nr. 1.¹²

9. De Raad van State stelt daarnaast vast dat naar aanleiding van opmerking 35 van advies 74.348/1/V ervoor werd “gekozen om de bepalingen die als technisch voorschrift beschouwd kunnen worden, in de zin van hoger vermelde richtlijn 2015/1535, uit voorliggend amendement te halen en deze in een afzonderlijk voorstel van decreet op te nemen”.¹³ Op 12 december 2023 werd een (afzonderlijk) voorstel van decreet ‘over ammoniakemissiereducerende maatregelen’ in het Vlaams Parlement ingediend,¹⁴ dat op 21 december 2023 werd aangemeld bij de Europese Commissie.¹⁵ Naar de in dat voorstel bedoelde ammoniakemissiereducerende maatregelen wordt in artikel 2, eerste lid, 5°, van amendement nr. 1 niettemin indirect verwezen (opmerking 19).

⁸ Zie Hof van Justitie van 7 november 2018, gevoegde zaken C-293/17 en C-294/17, Coöperatie Mobilisation for the Environment UA e.a., ECLI:EU:C:2018:882, waarin de grens- of drempelwaarden betrekking hadden op absolute waarden uitgedrukt in mol, de eenheid voor chemische hoeveelheid, en niet op relatieve drempelwaarden (waarop de impactscore betrekking heeft).

⁹ Opmerkingen 9.4, 18 en 19.

¹⁰ Speciale beschermingszones aangewezen in toepassing van de Habitatrichtlijn (zie artikel 2, eerste lid, 36°, van amendement nr. 1).

¹¹ Zie adv.RvS 74.348/1/V, opmerking 32.

¹² Zie adv.RvS 74.348/1/V, opmerking 33.

¹³ *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1801/5, 176.

¹⁴ *Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 1915/1.

¹⁵ <https://www.vlaamsparlament.be/nl/parlementaire-documenten/parlementaire-initiatieven/1787171>.

VOORAFGAANDE VORMVEREISTEN

10. De definitieve PAS, die ten grondslag ligt aan het voorstel van decreet, heeft, zoals gezegd, het voorwerp uitgemaakt van een plan-MER en van een passende beoordeling op programmaniveau. In de mate dat de amendementen (verder dan het voorstel) afwijken van de definitieve PAS, moet een voorbehoud gemaakt worden bij het feit of aldus de betrokken vormvereisten zijn nageleefd.

11. De steun voorzien in artikel 78, 5°, van amendement nr. 1 lijkt niet te beantwoorden aan de voorwaarden van artikel 33 van verordening (EU) 2022/2472 van de Commissie van 14 december 2022 ‘waarbij bepaalde categorieën steun in de landbouw- en de bosbouwsector en in plattelandsgebieden op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie met de interne markt verenigbaar worden verklaard’, doordat de steunniveaus ver boven de drempelwaarden van die bepaling worden vastgesteld. Tenzij de regeling in een andere vrijstellingsregeling kan worden ingepast, dient die bijgevolg overeenkomstig artikel 108, lid 3, van het Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie te worden aangemeld bij de Europese Commissie in het kader van de Europese staatssteunregeling.¹⁶

ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

Amendement nr. 2 (en artikel 4 van amendement nr. 1)

12.1. Overeenkomstig artikel 4, § 1, eerste lid, van amendement nr. 1 heeft de voorgestelde regeling “als doel bij te dragen aan de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen voor Europees beschermde natuur door de impact van stikstofdepositie op SBZ-H structureel en planmatig terug te dringen”.

In de toelichting bij amendement nr. 1 wordt verder verduidelijkt dat de doelstelling van het decreet is om door middel van deze programmatische aanpak tot een implementatie en naleving van artikel 6 van de Habitatrichtlijn te komen.¹⁷ De staat van naleving van deze Europese verplichting zou volgens diezelfde toelichting immers dramatisch zijn: “In de periode 2013-2018 bevonden slechts drie van de 46 in het Vlaamse Gewest voorkomende habitattypen zich in een gunstige staat van instandhouding”.¹⁸

De verzuring en vermesting zouden hiervan een belangrijke oorzaak zijn: “In het Vlaamse Gewest vormen verzuring en vermesting, naast andere omgevingsfactoren zoals waterhuishouding en versnippering, een omvangrijk knelpunt bij het vermijden van verslechtering, het realiseren van de vastgestelde instandhoudingsdoelstellingen en het bereiken van een gunstige staat van instandhouding. Zo ondervinden een heel aantal stikstofgevoelige habitattypen,

¹⁶ Een beoordeling van de staatssteunmaatregelen die door amendement nr. 10 worden geïntroduceerd zal daarentegen slechts mogelijk zijn als concrete steunregelingen ten laste van dat transitiefonds worden uitgewerkt (opmerking 18.2).

¹⁷ Zie ook adv.RvS 74.348/1/V, opmerkingen 5 e.v.

¹⁸ *Parl.St.* Vl.Parl. 2022-23, nr. 1801/5, 86 (en 94).

leefgebieden en soorten een negatieve impact op hun ecologisch functioneren als gevolg van onder meer te hoge atmosferische depositie van stikstof. De effecten hiervan kunnen zich onmiddellijk voordoen of zich op termijn manifesteren, bijvoorbeeld vanaf het moment dat het systeem stikstofverzadigd is”.¹⁹

Uit de toelichting bij amendement nr. 1 blijkt ook dat het wegwerken van deze milieudruk om tot een goede staat van instandhouding te komen een omvangrijke uitdaging is: “Veertig van de 46 habitattypen zijn stikstofgevoelig. Voor 28 hiervan vormt stikstofdepositie een hoge drukfactor die medebepalend is voor de actuele ongunstige staat van instandhouding”.²⁰

12.2. In artikel 4, § 1, van amendement nr. 1 wordt een nieuw tweede lid ingevoegd dat bepaalt dat het decreet tevens een efficiënte en stabiele vergunningverlening beoogt.

Deze nieuwe doelstelling is legitiem, al wordt de realisatie ervan begrensd door artikel 6 van de Habitatrictlijn waarin, ook volgens de indieners van amendement nr. 1, “het voorzorgsbeginsel, het herstelgebod en het verslechteringsverbod” en de verplichting om “de milieudruk door stikstofdepositie te verlagen” zijn vervat.²¹

12.3.1. In amendement nr. 2 wordt voorgesteld om in artikel 4 van amendement nr. 1 een paragraaf 4/1 in te voegen die luidt:

“Tegen 1 januari 2045 wordt, voor alle stikstofgevoelige habitats van de A-habitattypes, de kritische drempelwaarde niet overschreden.

Tegen 1 januari 2050 wordt, voor alle stikstofgevoelige habitats van de B-habitattypes, de kritische drempelwaarde niet overschreden.”

Amendement nr. 2 beoogt hiermee om de langetermijndoelstelling die achterliggend is aan amendement nr. 1 in de tekst van het aan te nemen decreet tot uitdrukking te brengen.

12.3.2. Het duidelijker tot uitdrukking brengen van de doelstellingen van een decreet, zeker waar deze betrekking heeft op een programmatische aanpak, kan wenselijk zijn.

Amendement nr. 2 zou dan wel vereisen dat de A-habitattypes en B-habitattypes²² in de tekst van het decreet worden gedefinieerd.

12.4.1. De achterliggende doelstelling van de amendementen nrs. 1 tot 10 is dat voor de stikstofgevoelige habitats in het Vlaamse Gewest binnen de Speciale Beschermingszones aangewezen met toepassing van de Habitatrictlijn (hierna: SBZ-H) de goede staat van

¹⁹ *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1801/5, 86.

²⁰ *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1801/5, 86 (en 93-94). Zie ook bijlage 2 van amendement nr. 1.

²¹ *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1801/5, 161-162.

²² *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1801/5, 93-94: het gaat om twee klassen van habitattypen bepaald door “de mate waarin de impact van aanhoudende blootstelling aan stikstofdepositie boven de KDW remedieerbaar is via beheer-, herstel- of saneringsmaatregelen”.

instandhouding, en bijgevolg de uitvoering en naleving van de verplichting uit artikel 6 van de Habitatrichtlijn pas in 2050 wordt bereikt.²³

12.4.2. Uit die amendementen lijkt aldus voort te vloeien dat het de bedoeling is om een overschrijding van de kritische depositiewaarde (hierna: KDW) decretaal te valideren tot 1 januari 2045 voor stikstofgevoelige habitats van de A-habitattypes en tot 1 januari 2050 voor stikstofgevoelige habitats van de B-habitattypes, ook al wordt gedurende die 21 tot 26 jaar wel de handhaving van een neerwaartse depositietrend nagestreefd.²⁴

Nochtans wordt de KDW in artikel 2, eerste lid, 16°, van amendement nr. 1 gedefinieerd als “de grens waarboven het risico bestaat dat de kwaliteit van het habitatype significant wordt aangetast door de eutrofiërende of verzurende invloed van atmosferische stikstofdepositie”.²⁵

Een dergelijke aanpak staat op gespannen voet met de tekst van artikel 6, lid 2, van de Habitatrichtlijn, die bepaalt: “De Lid-Staten treffen passende maatregelen om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in de speciale beschermingszones niet verslechtert en er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen voor zover die factoren, gelet op de doelstellingen van deze richtlijn een significant effect zouden kunnen hebben.”²⁶

12.4.3. De Raad van State stelt tevens vast dat amendement nr. 1 de waarborgmechanismen van artikel 6, lid 3, van de Habitatrichtlijn ontgrendelt door een voorafname te doen op de conclusies van de passende beoordeling en een *a priori* decretale machtiging te verlenen voor vergunningverlening voor projecten die leiden tot een stijging of handhaving van de stikstofdepositie in SBZ-H's die niet in een goede staat van instandhouding zijn, voor zover de

²³ *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1801/5, 107-113.

²⁴ Zie bv. de artikelen 12, § 3, tweede lid, 30, 34, 38, derde, vierde en zesde lid, 54, tweede lid, en 55, derde lid, van amendement nr. 1.

²⁵ Wat betreft de KDW, zie ook adv.RvS 74.348/1/V, opmerking 7. De Raad van State merkte hierin op dat het werken met kritische depositiewaarden aanvaardbaar is “[a]angenomen dat de kritische depositiewaarden gebaseerd zijn op de best mogelijke wetenschappelijke kennis”. In de toelichting bij amendement nr. 1 (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1801/5, 104) wordt verduidelijkt dat hiermee wordt verwezen naar de KDW die zijn vastgesteld “op grond van uitvoerig en internationaal wetenschappelijk onderzoek” waarvoor verwezen wordt naar “o.m. Van Dobben e.a., Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en leefgebieden van Natura 2000, 2012”.

De vraag rijst of de KDW die worden vastgesteld op grond van een in 2012 wetenschappelijk gevalideerd ijkpunt (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1801/5, 96) nog steeds een weerspiegeling zijn van de best mogelijke wetenschappelijke kennis en of deze niet moeten worden geactualiseerd, bijvoorbeeld in het licht van het bijgewerkte, tweede rapport “Review and revision of empirical critical loads of nitrogen for Europe” (2022) van het Coordination Centre for Effects onder het UNECE LRTAP-verdrag, zie o.m.: <https://unece.org/media/press/372350> en <https://www.umweltbundesamt.de/publikationen/review-revision-of-empirical-critical-loads-of->.

²⁶ Zie ook adv.RvS 74.348/1/V, opmerkingen 5-7.

gebiedsspecifieke neerwaartse depositietrend van, naar het geval, stikstofoxiden of ammoniak²⁷ niet wordt gehypothekeerd²⁸ of voor zover de stijging een bepaalde impactscore niet overschrijdt.²⁹

Beide werkwijzen impliceren nochtans een mogelijks langdurige, verdere overbelasting van de SBZ-H zonder dat de concrete gevolgen van die toename of handhaving van de stikstofdepositie van een bepaald project voor de betrokken SBZ-H nader zijn onderzocht.

Die werkwijzen staan dan ook op gespannen voet met artikel 6, lid 3, van de Habitatrichtlijn.

12.4.4. De verplichtingen in artikel 6 van de Habitatrichtlijn doen meer algemeen de vraag rijzen hoe een vooropgestelde langdurige, blijvende overbelasting van stikstofgevoelige habitattypes kan worden verzoend met de verplichting om de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied niet aan te tasten en hoe ondanks een dergelijke langdurige overschrijding van de KDW de voorwaarde kan worden gerealiseerd dat “de voor behoud op lange termijn nodige specifieke structuur en functies bestaan en in de afzienbare toekomst vermoedelijk zullen blijven bestaan”.³⁰

12.5. De Raad van State merkt ten slotte op dat amendement nr. 1 het ambitieniveau in vergelijking met het voorstel op sommige punten lijkt te verlagen³¹ en in mechanismen voorziet om, bij een verdergaande of versnelde reductie van stikstofdepositie ten opzichte van de door het voorstel vooropgestelde dalende depositietrend, die vrijgekomen marge aan te wenden voor bijkomende stikstofdepositie door vergunde activiteiten, ook al wordt de KDW nog steeds overschreden.³² Zoals het Hof van Justitie al eerder oordeelde, zijn “de mogelijkheden om een vergunning te verlenen voor activiteiten die in een later stadium een nadelige invloed kunnen hebben op de ecologische situatie van de betrokken gebieden, noodzakelijkerwijs gering wanneer de staat van instandhouding van een natuurlijke habitat ongunstig is”.³³

²⁷ Zie daarover echter opmerking 8.2.

²⁸ Zie bv. de artikelen 30, 34 en 38.

²⁹ Zie bv. de artikelen 28, 36 en 38.

³⁰ Hof van Justitie van 7 november 2018, gevoegde zaken C-293/17 en C-294/17, Coöperatie Mobilisation for the Environment UA e.a., ECLI:EU:C:2018:882, punt 102.

³¹ Zie bv. de artikelen 5, tweede lid (*juncto* de artikelen 6, §§ 1 en 2, vijfde lid, 7, eerste lid, 9, §§ 1, eerste en tweede lid, en 2, zesde lid, 10, eerste lid, en 11, eerste lid) en zevende lid, 1°, 12, § 1, eerste lid, 3°, 14, 18, § 2, tweede lid, en 19, §§ 2, 3 en 6, wat de bronmaatregelen betreft; de artikelen 20, 23, 30, tweede lid, en 38, eerste tot derde lid, wat de beoordelingskaders voor de vergunningverlening betreft; de artikelen 41 en 43, derde lid, wat het Turnhouts Vennengebied betreft; de artikelen 70 en 74, wat de wijzigingen van het Mestdecreet van 22 december 2006 (hierna: Mestdecreet) betreft, van amendement nr. 1.

³² Zie bv. de artikelen 2, eerste lid, 12°, 5, tweede lid, 12, § 1, derde lid, derde zin, 19, §§ 2, 3 en 6, en 20, § 1, wat de bronmaatregelen betreft; de artikelen 30, vijfde lid, 31 en 38, vijfde lid, wat de beoordelingskaders voor de vergunningverlening betreft; de artikelen 52, derde lid, en 55, vierde lid, wat de monitoring en borging betreft, van amendement nr. 1.

Zie bv. ook het mechanisme dat belet dat een omgevingsvergunning die is verleend rekening houdend met een bepaalde ammoniakemissiereducerende techniek zou worden bijgesteld, mocht blijken dat het ammoniakemissiereducerend vermogen lager is (artikel 89 van amendement nr. 1).

³³ Hof van Justitie van 7 november 2018, gevoegde zaken C-293/17 en C-294/17, Coöperatie Mobilisation for the Environment UA e.a., ECLI:EU:C:2018:882, punt 103.

13. Onverminderd de in de vorige opmerkingen gerezen vraag naar de verenigbaarheid van het gekozen tijdspad met de Habitatrichtlijn, moet worden opgemerkt dat het belang van dat tijdspad zal toenemen gelet op wat wordt vooropgesteld in de op 22 november 2023 aangenomen zogenaamde Europese ‘Natuurherstelwet’,³⁴ die verplichtingen bevat die aanvullend zijn op deze uit de Habitatrichtlijn,³⁵ en waarnaar de indieners van amendement nr. 1 overigens verwijzen.³⁶ Het verdient aanbeveling dat de indieners van de amendementen nrs. 1 tot 10 daar bij de verdere behandeling ervan in het Vlaams Parlement afdoende aandacht aan schenken.

Amendement nr. 3 en artikel 12 van amendement nr. 1

14.1. Wat artikel 12 van amendement nr. 1 betreft, brengt de Raad van State opmerking 25 van advies 74.348/1/V in herinnering.

14.2.1. Amendement nr. 3 ondersteunt de vrijstellingsregeling voor kleinschalige veehouderijen en biologische producenten, maar hanteert andere (inhoudelijk omschreven) criteria voor wat betreft de beoordeling van de verduurzaming ervan.

14.2.2. Wat betreft het al dan niet overnemen van deze criteria moet, *mutatis mutandis*, worden verwezen naar wat werd opgemerkt *supra* nr. 14.1.

14.2.3. In elk geval zou in de tekst van het aan te nemen decreet zelf nader moeten worden gepreciseerd wat wordt bedoeld met “natuurinclusieve bedrijfsvoering”.

14.3. In artikel 12, § 1, eerste lid, 3°, van amendement nr. 1 wordt in een nieuwe vrijstellingsregeling voorzien voor diercategorieën waarvoor de Vlaamse Regering vaststelt dat er geen ammoniakemissiereducerende maatregelen vastgesteld zijn. Volgens de toelichting zou het thans om kalkoenen, beren (mannelijke varkens) en rosékalveren gaan.³⁷ Naar luid van artikel 12, § 3, tweede lid, van amendement nr. 1 kan deze vrijstelling enkel worden toegepast “voor de exploitatie na 31 december 2030 als daarvoor een omgevingsvergunning wordt verleend met toepassing van artikel 36 of waarbij uit de passende beoordeling blijkt dat de gebiedsspecifieke neerwaartse depositietrend van ammoniak als vermeld in artikel 38, vijfde lid (lees: zesde lid), in de SBZ-H in kwestie, niet gehypothekeerd wordt”. Volgens de toelichting is dit noodzakelijk omdat “de vrijstelling vermeld in punt 3 niet is doorgerekend in het plan-MER van de PAS, waardoor een

³⁴ Zie Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on nature restoration, waarvan een voorlopige tekstversie is te vinden op: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15907-2023-INIT/en/pdf>.

³⁵ Zoals in de preambulaire paragrafen 24 en 25 wordt verduidelijkt, betreft de Europese Natuurherstelwet “additional obligations” “[b]uilding on Directives 92/43/EEC and 2009/147/EC”. Zie de artikelen 1, lid 2, en 4, lid 1, in verband met het tijdspad en de preambulaire paragraaf 27 overeenkomstig dewelke “Member States should, as appropriate, until 2030, give priority to areas of habitat types not in good condition that are located in Natura 2000 sites when putting in place restoration measures, given the essential role of these sites for nature conservation and the fact that there is already under existing legislation an obligation to put in place effective systems to ensure long-term effectiveness of the restoration measures in Natura 2000 sites”.

³⁶ *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1801/5, 166.

³⁷ *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1801/5, 203.

individuele passende beoordeling noodzakelijk is (er kan hiervoor immers geen gebruik gemaakt worden van de passende beoordeling op programmaniveau)”.

De Raad van State ziet niet in waarom daarentegen een vrijstelling zou kunnen worden verleend in de hypothese bedoeld in artikel 12, § 1, eerste lid, 3°, van amendement nr. 1 voor een exploitatie *tot en met* 31 december 2030 zonder dat de vereisten van artikel 6, lid 3, van de Habitatrichtlijn zouden zijn nageleefd.

Tenzij daarvoor een afdoende verantwoording kan worden verschaft, dient de passage “na 31 december 2030” in artikel 12, § 3, tweede lid, van amendement nr. 1 te worden geschrapt.

Amendementen nrs. 4 en 5 (en artikel 52, eerste en tweede lid, van amendement nr. 1)

15. Geen opmerkingen.

Amendementen nrs. 6 tot 8 (en de artikelen 83, 86 en 87 van amendement nr. 1)

16. Zie *infra* nrs. 17.1 en 17.2.

Amendement nr. 9 (en artikel 90 van amendement nr. 1)

17.1. Artikel 90 van amendement nr. 1 is nieuw ten opzichte van het voorstel. Hierin wordt voorzien dat de bepalingen van het aan te nemen decreet ook van toepassing zijn “op alle aanvragen betreffende een omgevingsvergunning ingediend voor de inwerkingtreding van dit decreet waarover de bevoegde overheid nog geen vergunningsbeslissing genomen heeft op de datum van de inwerkingtreding van dit decreet, met inbegrip van vergunningsaanvragen die opnieuw moeten worden behandeld na een vernietigingsarrest van de Raad voor Vergunningsbetwistingen”.

De amendementen nrs. 6 tot 9 strekken ertoe de artikelen 83, 86, 87 en 90 van amendement nr. 1 te schrappen, aangezien ze “op de leest van één dossier” geschreven zouden zijn.

17.2. Artikel 90 van amendement nr. 1 is in overeenstemming met het beginsel van de onmiddellijke werking van nieuwe vergunningsprocedures en -voorwaarden. Vermits elders in het amendement van dat beginsel wordt afgeweken,³⁸ zou indien deze bepaling ten gevolge van amendement nr. 9 wordt weggelaten, omwille van de rechtszekerheid, tijdens de verdere parlementaire behandeling alleszins moeten worden verduidelijkt welke gevolgen die weglating heeft voor de uitwerking in de tijd van het aan te nemen decreet.

³⁸ Zie bv. de artikelen 9, § 1, derde lid, *juncto* § 2, zesde lid, en 21 van amendement nr. 1.

Amendement nr. 10

18.1. Amendement nr. 10 strekt ertoe een artikel 91/1 in te voegen in amendement nr. 1. Hierbij wordt een “transitiefonds voor landbouwbedrijven” opgericht en worden aan dit fonds vijf taken toegewezen. Deze taken bestaan in het verlenen van bepaalde financiële steun (artikel 91/1, tweede lid, 2°, 3° en 5°), het verlenen van professionele transitiebegeleiding aan landbouwers (artikel 91/1, tweede lid, 1°) en het oprichten van een grondenbank specifiek voor landbouwbedrijven (artikel 91/1, tweede lid, 4°).

18.2. Amendement nr. 10 lijkt bijkomende ondersteuning te willen bieden aan landbouwbedrijven die bijdragen aan de reductie van de stikstofdeposities. De opgesomde maatregelen vereisen echter nog verdere uitwerking, die niet louter aan het transitiefonds zelf kan worden overgelaten. Het voorgestelde artikel 91/1 zal dan ook minstens moeten worden aangevuld met delegaties aan de Vlaamse Regering om de inhoud en omvang van de in die bepaling voorziene maatregelen nader te bepalen.

18.3. Er dient duidelijker tot uitdrukking te worden gebracht wat het statuut is van het transitiefonds. Uit de keuze om het transitiefonds te spijzen “[b]innen de perken van de beschikbare begrotingskredieten” kan worden afgeleid dat geen begrotingsfonds in de zin van artikel 15 van de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën wordt beoogd,³⁹ maar dat het eerder de bedoeling is om een specifieke instelling of een specifieke dienst op te richten die met bepaalde taken wordt belast.

Indien het de bedoeling is dat het transitiefonds over rechtspersoonlijkheid beschikt, dan dient dit uitdrukkelijk in de tekst van het aan te nemen decreet te worden bepaald en dienen naast de taken van het fonds tevens zijn oprichting, samenstelling, werking en toezicht te worden geregeld⁴⁰.

Indien het daarentegen de bedoeling is om de Vlaamse Regering⁴¹ op te dragen om binnen haar diensten een transitiefonds in te richten, dan dient dit zo in de tekst van het aan te nemen decreet te worden gepreciseerd.

18.4. Dezelfde opmerking geldt, *mutatis mutandis*, voor wat betreft de oprichting van een grondenbank specifiek voor landbouwbedrijven.

18.5. In de toelichting bij amendement nr. 10 is wat betreft de grondenbank sprake van een voorkoopprecht. Indien het de bedoeling is om een nieuw voorkoopprecht in te voeren, dan dient dit uitdrukkelijk door de decreetgever te worden geregeld overeenkomstig artikel 14 BWHI.

³⁹ Indien dit alsnog de bedoeling is, dan moet erop worden gewezen dat het fonds niet mag worden gespijsd met een toelage uit de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap en dat in de tekst van het decreet overeenkomstig artikel 15, § 2, van de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën uitdrukkelijk moet worden bepaald “welke specifieke ontvangsten kunnen worden aangewend voor welke specifieke uitgaven”.

⁴⁰ Artikel 9, tweede lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ‘tot hervorming der instellingen’ (hierna: BWHI).

⁴¹ Overeenkomstig de artikelen 69 en 87 BWHI bepaalt de Vlaamse Regering de organisatie en werking van haar diensten. Zie ook adv.RvS 74.348/1/V, opmerking 33.

Amendement nr. 1 – overige (nieuwe) bepalingen

Artikel 2

19. De definitie van “ammoniakemissiereducerende maatregel” in artikel 2, eerste lid, 5°, van amendement nr. 1 verwijst op twee plaatsen naar vaststellingen en kwantificeringen die nog moeten gebeuren “door de minister, door de Vlaamse Regering of in een decreet”. In zoverre die bepaling er (deels) op gericht is op dat punt een machtiging te verlenen aan de Vlaamse Regering, wordt ze beter niet in een definitie opgenomen, maar in een autonome bepaling. Uit de ontworpen definitie volgt immers dat er, ter invulling van dat begrip, inhoudelijke voorwaarden en procedures zullen moeten worden vastgesteld ter validering en kwantificering van de verschillende mogelijke maatregelen.⁴²

Uit de memorie van toelichting blijkt dat men echter veeleer beoogt aan te sluiten bij de maatregelen die bij een ander nog aan te nemen decreet zullen worden geregeld.⁴³ Als niet rechtstreeks naar dat decreet kan worden verwezen, moet de ontworpen bepaling eerder worden opgevat als een beschrijving van de maatregelen die door of krachtens dat nog aan te nemen decreet zullen worden vastgesteld door de woorden “door de minister, door de Vlaamse Regering of in een decreet” telkens te vervangen door de woorden “door of krachtens een decreet”. In elk geval moeten de woorden “door de minister” telkens worden weggelaten.⁴⁴

20. In artikel 2, eerste lid, 12°, van amendement nr. 1 wordt voorzien in een definitie van “extern salderen”. De artikelen 30, vijfde lid, en 38, vijfde lid, van amendement nr. 1 bepalen dat de Vlaamse Regering onderzoekt door middel van een planmilieueffectenrapportage en een passende beoordeling onder welke voorwaarden extern salderen, zonder de vooropgestelde emissiereductiedoelstellingen in het gedrang te brengen, gunstig passend beoordeeld kan worden. De Vlaamse Regering stelt vervolgens de voorwaarden vast waaronder extern salderen met stikstofoxiden-, respectievelijk ammoniakemissies vanaf 1 januari 2025 in aanmerking kan worden genomen. Volgens de toelichting zijn er “nog geen praktische modaliteiten geregeld noch vastgelegd over de invoering en operationalisering van een eventueel systeem van extern salderen in het Vlaamse Gewest”.⁴⁵

De vraag rijst niettemin hoe deze regeling zich verhoudt tot de omzendbrief OMG/2023/2 ‘afwegingskader en randvoorwaarden voor de toepassing van extern salderen bij vergunningsaanvragen met een stikstofimpact’ die de Vlaamse Regering op

⁴² Daarbij zal bovendien ook rekening moeten worden gehouden met het vrij verkeer, zodat ammoniakemissiereducerende maatregelen die in andere lidstaten op de markt worden gebracht ook in het Vlaamse Gewest kunnen worden ingezet.

⁴³ Over dat voorstel van decreet, zie opmerking 9.

⁴⁴ Zie ook adv.RvS 74.348/1/V, opmerking 33.

⁴⁵ *Parl.St.* Vl.Parl. 2022-23, nr. 1801/5, 180.

12 december 2023 als mededeling heeft aangenomen en waarvan de inwerkingtreding is voorzien op de datum van inwerkingtreding van het aan te nemen decreet.⁴⁶

Artikelen 3 en 4

21.1. In artikel 3, § 1, vierde lid, van amendement nr. 1 dient de kruisverwijzing naar artikel 2, 74°, van het decreet van 21 oktober 1997 ‘betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu’ (hierna: Natuurdecreet) te worden vervangen door een verwijzing naar artikel 2, 75°.

21.2. De voorgaande opmerking geldt, *mutatis mutandis*, voor artikel 4, § 5, van amendement nr. 1.

Artikel 5

22. Artikel 5 van amendement nr. 1 bepaalt de wijze waarop de PAS-referentie 2030 voor elke varkens-, pluimvee- of rundveehouderij wordt bepaald. Dat is de maximale ammoniakemissie die na 31 december 2030 mag plaatsvinden, behoudens de uitzondering voorzien in het nieuwe tweede lid van artikel 5.

Het derde tot vijfde lid bepalen de standaardberekingswijze van de PAS-referentie 2030. Die gebeurt aan de hand van de referentiesituatie 2021, die gebaseerd is op de gemiddelde veebezetting voor het productiejaar 2021.

In het zevende en achtste lid, die ingrijpend zijn gewijzigd ten opzichte van het voorstel, wordt bepaald dat indien de gemiddelde veebezetting voor het productiejaar 2021 niet representatief is, een exploitant in bepaalde gevallen een afwijkende berekeningsmethode van de referentiesituatie 2021 kan vragen.

De vraag rijst of niet tevens in de mogelijkheid moet worden voorzien om op initiatief van het bestuur een afwijkende berekeningsmethode toe te passen, mochten er indicaties zijn dat de gemiddelde veebezetting voor het jaar 2021 niet representatief is.

Artikel 15

23.1. Volgens artikel 15, eerste lid, van amendement nr. 1 dient iedere exploitant van een mestverwerkingsinstallatie⁴⁷ tegen uiterlijk 1 januari 2027 minstens “één ammoniakemissiereducerende maatregel” te nemen. De vereiste impact of draagwijdte van deze

⁴⁶ Documenten nrs. VR 2023 1212 MED.0462/1 (<https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/document-view/657886DFE2E2C9E5814C03E9>) en VR 2023 1212 MED.0462/2, (<https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/document-view/657886DFE2E2C9E5814C03EA>).

⁴⁷ In artikel 14, tweede lid, van amendement nr. 1 wordt “mestverwerkingsinstallatie”, voor wat betreft de bronmaatregelen, anders gedefinieerd dan in artikel 2, eerste lid, 23°, en enger dan in het voorstel.

maatregel, die in artikel 2, eerste lid, 5°, van amendement nr. 1 wordt gedefinieerd, wordt niet bepaald. Dat zou nader moeten worden gepreciseerd of gekwantificeerd.⁴⁸⁻⁴⁹

23.2. Naar luid van artikel 15, derde lid, van amendement nr. 1 wordt, naar analogie met wat geldt voor artikel 8, derde lid, de vergunningsplichtige verandering of bijstelling van de milieuvoorwaarden, ter naleving van de verplichtingen die voortvloeien uit het eerste lid, in afwijking van de artikelen 5, 1°, c), en 6, respectievelijk 82/1 van het decreet van 25 april 2014 ‘betreffende de omgevingsvergunning’ onderworpen aan de meldingsprocedure.

De toelichting bij artikel 8, derde lid, motiveert deze keuze “gelet op de minimale ingreep van 5%, de korte tijdspanne waarbinnen de ingreep moet plaatsvinden, de administratieve last voor zowel de exploitant als de overheid, en de verplichtingen die voortvloeien uit de andere artikels van dit decreet waarvoor normaliter grondige (vergunnings)procedures aan de orde zullen zijn”.⁵⁰ Een minimale stap in de reductieverplichting betekent echter niet noodzakelijk dat de ingreep zelf ook minimaal is. De vrijstelling van de vergunningsplicht dient daarom bijkomend te worden verantwoord, mede in het licht van de grondrechten waarnaar wordt verwezen in opmerking 47.4.

Artikel 23

24. In artikel 23, § 2, tweede en derde lid, van amendement nr. 1 wordt in de mogelijkheid voorzien om een beoordelingskader toe te passen dat afwijkt van dat waarin wordt voorzien in artikel 23, § 2, eerste lid. De in artikel 23, § 2, derde lid, bedoelde afwijkende beoordeling “kan in overleg met de advies- en vergunningverlenende overheid” worden uitgevoerd.

Er moet worden verduidelijkt wie daartoe de beslissing neemt, hoe wordt beslist dat dit afwijkend beoordelingskader van toepassing is, en wat het opzet van dat overleg is.

Artikel 30

25.1. In artikel 30, tweede lid, van amendement nr. 1 wordt een nieuwe *a priori* conclusie toegevoegd dat een project kan worden vergund omdat er geen betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van de SBZ-H in kwestie zou mogelijk zijn. Het betreft de hypothese van nieuwe projecten (“projecten die niet vergund zijn op het ogenblik van de beoordeling”) met een impactscore die groter is dan 1% of de door de Vlaamse Regering ondertussen overeenkomstig artikel 54 aangepaste drempelwaarde (artikel 29, in samenhang met artikel 28) voor zover het project de gebiedsspecifieke neerwaartse depositietrend van stikstofoxiden in de betrokken SBZ-H niet hypothekeert.

⁴⁸ Vgl. bv. met artikel 8, eerste lid, van amendement nr. 1.

⁴⁹ Zie ook adv.RvS 74.348/1/V, opmerking 10.3.

⁵⁰ *Parl.St.* Vl.Parl. 2022-23, nr. 1801/5, 200.

Er wordt abstractie gemaakt van de grootteorde van de reeds bestaande overschrijding van de KDW en van de bijdrage van het project aan de (verdere) overschrijding ervan.⁵¹

25.2. Deze nieuwe *a priori*-conclusie is onverenigbaar met artikel 6, lid 3, van de Habitatrichtlijn, dat vereist dat pas toestemming voor een plan of project wordt gegeven nadat de bevoegde nationale instantie gelet op de conclusies van de beoordeling van de gevolgen voor het gebied de zekerheid heeft verkregen dat het plan of project de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied niet zal aantasten.⁵²

Artikel 38

26. Artikel 38 van amendement nr. 1 betreft een volledige herwerking van artikel 43 van het voorstel en is bijgevolg nieuw.

Artikel 38, eerste lid, houdt in dat als een vergunde veehouderij reeds voldoet aan de maximale ammoniakemissie die na 31 december 2030 zal zijn toegelaten, en de gevraagde vergunning geen stijging van de stikstofdepositie zal veroorzaken, terwijl de impactscore lager is dan 50%, de conclusie van de passende beoordeling moet zijn dat er geen betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken mogelijk is, ongeacht de omvang van de actuele overschrijding van de kritische depositiewaarde.

Artikel 38, tweede lid, bepaalt dat het voor mestverwerkingsinstallaties en voor veehouderijen waarvoor geen PAS-referentie 2030 van toepassing is⁵³ volstaat dat er geen stijging van de vergunde stikstofdepositie is en dat de impactscore lager dan 50% is om *a priori* te besluiten dat er geen betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken mogelijk is.

27. Deze nieuwe bepalingen lopen vooruit op de uitkomst van de passende beoordeling, en zijn daarom onverenigbaar met artikel 6, lid 3, van de Habitatrichtlijn, dat vereist dat pas toestemming voor een plan of project wordt gegeven nadat de bevoegde nationale instantie gelet op de conclusies van de beoordeling van de gevolgen voor het gebied de zekerheid heeft verkregen dat het plan of project de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied niet zal aantasten.⁵⁴

⁵¹ Zowel in absolute drempelwaarden (bv. uitgedrukt in mol) als in relatieve drempelwaarden (zoals bv. de impactscore die in amendement nr. 1 wordt gebruikt).

⁵² Zie adv.RvS 74.348/1/V, opmerkingen 5-19.

⁵³ Volgens artikel 5, eerste lid, van amendement nr. 1 wordt er een PAS-referentie 2030 bepaald voor elke varkens-, pluimvee- of rundveehouderij die op de datum van inwerkingtreding van het aan te nemen decreet vergund is. Artikel 38, tweede lid, betreft dus de andere veehouderijen van artikel 2, eerste lid, 39°, zijnde houderijen van paarden, konijnen, schapen, geiten,

⁵⁴ Zie ook adv.RvS 74.348/1/V, opmerkingen 5-19.

Artikel 40

28. In artikel 40, § 1, eerste en tweede lid, van amendement nr. 1 wordt enkel voor de term “echtgenoot” ook de vrouwelijke vorm (“echtgenote”) gehanteerd. Dit is niet het geval voor landbouwer (“de landbouwer, zijn afstammelingen”) of wettelijke partner (“(...) partner (...) zijn afstammelingen”). Teneinde geen aanleiding te geven tot rechtsonzekerheid, dient het taalgebruik uniform te zijn.⁵⁵

29. Artikel 40, § 2, 1°, van amendement nr. 1 bevat geen accurate weergave van de personen die overeenkomstig artikel 40, § 1, over een woonrecht beschikken. Beide bepalingen dienen op elkaar te worden afgestemd.

Artikelen 41, 42, 44 en 52

30. In artikel 41 van amendement nr. 1 wordt de bijkomende reductiedoelstelling voor het werkingsgebied Turnhouts Vennengebied, zoals daarin wordt voorzien bij artikel 45, eerste lid, van het voorstel (namelijk om tegen 31 december 2030 bovenop de generieke emissiereducerende maatregelen een structurele, bijkomende emissiereductie door te voeren van 100 ton ammoniak) achterwege gelaten.

Thans wordt enkel nog indirect de doelstelling voor het Turnhouts Vennengebied bepaald door een verwijzing naar “de doelstelling vastgesteld in de op 10 maart 2023 door de Vlaamse Regering vastgestelde programmatische aanpak stikstof” (artikel 42, § 1, eerste lid, inleidende zin, van amendement nr. 1).

31. De voortgang van de realisatie van deze doelstelling wordt overeenkomstig artikel 52, derde lid, van amendement nr. 1 door de Vlaamse Regering geëvalueerd “waarbij ze de resterende opgave verkleint in de mate dat buitenlandse ammoniakemissiereducties leiden tot een bijkomende daling van de stikstofdepositie in de SBZ-H”.

Hierbij moet erop worden toegezien dat het Vlaamse Gewest het beginsel van de loyale samenwerking zoals bedoeld in artikel 4, lid 3, van het Verdrag betreffende de Europese Unie (hierna: VEU) niet schendt.

32. In artikel 42, § 1, tweede lid, van amendement nr. 1 wordt verduidelijkt dat het ontwerp van ontwikkelingsplan van de intendant moet zijn opgesteld in samenspraak met een aantal Vlaamse en lokale actoren. De vraag rijst of het ontwerp ook niet moet worden afgestemd of overlegd met relevante actoren in Nederland, dat aan het Turnhouts Vennengebied grenst.

33. Rekening houdend met de bijzondere ligging van de maatwerkgebieden Kalmthoutse heide, Mechelse heide en Voerstreek (zie de bijlagen 4, 6 en 7 van amendement nr. 1) rijst de vraag of naast de inspraakregeling van de Vlaamse gemeenten, provincies en hun inwoners,

⁵⁵ Zie aanwijzing 10 van de omzendbrief betreffende de Wetgevingstechniek VR 2019/4 (<https://overheid.vlaanderen.be/wetgevingstechniek/omzendbrief-betreffende-de-wetgevingstechniek-vr-2019/4>).

waarin luidens artikel 44, tweede lid, van amendement nr. 1 in samenhang met artikel 4.2.1.2 van het besluit van de Vlaamse Regering van 6 juni 2014 ‘betreffende de landinrichting’ wordt voorzien, niet tevens moet worden voorzien in een mogelijkheid van inspraak voor de op het grondgebied van, al naargelang het geval, Nederland of het Waalse Gewest nabij gelegen besturen en hun inwoners.

34. In de artikelen 42, § 1, eerste lid, inleidende zin, en 44, eerste lid,⁵⁶ van amendement nr. 1 wordt verwezen naar doelstellingen die zijn opgenomen in de definitieve PAS. Aangezien dit document slechts bij uittreksel is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* (waaronder niet de relevante passages),⁵⁷ wordt er goed aan gedaan om de relevante passages uit de definitieve PAS als bijlage bij het decreet op te nemen en om vervolgens in de artikelen 42, § 1, eerste lid, inleidende zin, en 44, eerste lid, naar deze bijlage te verwijzen, tenzij alsnog de volledige door de Vlaamse Regering vastgestelde programmatische aanpak stikstof in het *Belgisch Staatsblad* zou worden bekendgemaakt.

Artikel 55

35. Artikel 55, derde lid, van amendement nr. 1 bepaalt dat als blijkt dat een of meer van de tussentijdse reductiedoelstellingen voor de subsectoren van de rundveehouderij niet worden gehaald, de Vlaamse Regering de reductiepercentages actualiseert en “de VLM nutriëntenemissierechten [zal] opkopen”.⁵⁸

De Raad van State stelt zich de vraag of een regeling die beroep doet op publieke middelen bij het niet behalen van de door de sector van de rundveehouderij te behalen tussentijdse reductiedoelstellingen, de stimulans voor de sector om zelf die doelstellingen te verwezenlijken, niet vermindert.

Artikel 58

36. Aan artikel 58 van amendement nr. 1 worden, in vergelijking met het voorstel, een tweede en derde paragraaf toegevoegd betreffende de verwerking van persoonsgegevens. Die lijken echter weinig, vage of geen aanknopingspunten te bevatten voor verschillende van de essentiële elementen inzake de verwerking van persoonsgegevens (bijvoorbeeld de categorie van betrokken personen en de categorie van personen die toegang hebben tot de verwerkte gegevens) die overeenkomstig artikel 22 van de Grondwet bij decreet moeten worden vastgesteld. Bijgevolg

⁵⁶ De term “de PAS” zoals die voorkomt in artikel 44, eerste lid, van amendement nr. 1 wordt niet gedefinieerd en wordt elders in het amendement ook niet gebruikt; ook hier wordt echter klaarblijkelijk de op 10 maart 2023 door de Vlaamse Regering vastgestelde programmatische aanpak stikstof bedoeld.

⁵⁷ Adv.RvS 74.348/1/V, voetnoot 4.

⁵⁸ Zie ook artikel 77 van amendement nr. 1 (voorgesteld artikel 40, § 2, eerste lid, van het Mestdecreet). In de toelichting wordt daarentegen bepaald dat de VLM in deze hypothese nutriëntenemissierechten “kan” opkopen (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1801/5, 231).

zullen de thans voorliggende bepalingen inzake die gegevensverwerking conform opmerking 31 van advies 74.348/1/V (beperkend) moeten worden geïnterpreteerd.

37. Teneinde tegemoet te komen aan opmerking 22 van advies 74.348/1/V, waarin de Raad van State heeft gewezen op het recht dat de betrokkenen putten uit artikel 22 van de algemene verordening gegevensbescherming⁵⁹ om niet te worden onderworpen aan een uitsluitend op geautomatiseerde verwerking gebaseerd besluit waaraan voor hen rechtsgevolgen zijn verbonden of dat hen anderszins in aanmerkelijke mate treft, alsook hun recht op menselijke tussenkomst van de verwerkingsverantwoordelijke, om een standpunt kenbaar te maken en om het besluit aan te vechten, wordt in amendement nr. 1 een artikel 58, § 3, ingevoegd, dat de opdracht geeft aan de verwerkingsverantwoordelijke om de passende maatregelen te nemen voor de bescherming van de rechten, vermeld in het voormelde artikel 22.

De vraag rijst evenwel of de decreetgever niet zelf in waarborgen moet voorzien om het recht van de betrokkene “om zijn standpunt kenbaar te maken” en “om het besluit aan te vechten” daadwerkelijk te garanderen. De delegatie hiervan aan de verwerkingsverantwoordelijken (die extern verzelfstandigde agentschappen of instanties van de Vlaamse overheid zijn) is sowieso niet aanvaardbaar, aangezien die waarborgen niet van technische of bijkomstige aard zijn.⁶⁰

38. In artikel 58, § 2, eerste lid, punt 2°, van amendement nr. 1 dient de passage “in artikel 58 en 60” te worden vervangen door “in paragraaf 1 en in artikel 60”.

⁵⁹ Zie artikel 22, lid 1 en 3, van verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 ‘betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming)’.

⁶⁰ Het verlenen van verordenende bevoegdheid aan een openbare instelling is in beginsel niet in overeenstemming met de algemene publiekrechtelijke beginselen omdat erdoor geraakt wordt aan het beginsel van de eenheid van de verordenende macht en een rechtstreekse parlementaire controle ontbreekt. Bovendien ontbreken de waarborgen waarmee de klassieke regelgeving gepaard gaat, zoals die inzake de bekendmaking, de preventieve controle van de Raad van State, afdeling Wetgeving, en de duidelijke plaats in de hiërarchie der normen. Dergelijke delegaties kunnen dan ook enkel worden gebillikt voor zover zij zeer beperkt zijn en een niet-beleidsmatig karakter hebben, door hun detailmatige of hoofdzakelijk technische draagwijdte. De instellingen die de betrokken reglementering dienen toe te passen moeten hierbij zowel aan rechterlijke controle als aan politieke controle onderworpen zijn (vergelijk met de toetsingscriteria die het Grondwettelijk Hof gebruikt om delegaties van verordenende bevoegdheid door de wetgever aan een autonome administratieve overheid of een gedecentraliseerde openbare instelling te beoordelen; zie GwH 11 juni 2015, nr. 86/2015, B.22.4 en GwH 9 juni 2016, nr. 89/2016, B.9.6.4: “De artikelen 33, 105 en 108 van de Grondwet verzetten zich niet ertegen dat, in een bepaalde technische materie, de wetgever specifieke uitvoerende bevoegdheden toevertrouwt aan een autonome administratieve overheid die zowel aan de jurisdictionele controle als aan de parlementaire controle is onderworpen, en verbieden de wetgever niet om delegaties te verlenen aan een uitvoerend orgaan, op voorwaarde dat die betrekking hebben op de uitvoering van maatregelen waarvan het doel door de bevoegde wetgever is bepaald, in het bijzonder in technische en ingewikkelde materies.”; zie GwH 19 november 2015, nr. 162/2015, B.8.4: “Artikel 33 van de Grondwet en artikel 20 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 [tot hervorming der instellingen] staan niet eraan in de weg dat de wetgever specifieke uitvoerende bevoegdheden toevertrouwt aan een gedecentraliseerde openbare instelling die aan een bestuurlijk toezicht en aan een rechterlijke toetsing is onderworpen.”; zie ook GwH 14 mei 2020, nr. 67/2020, B.41.2: “Een delegatie aan een gedecentraliseerde openbare instelling die aan een bestuurlijk toezicht en aan een rechterlijke toetsing is onderworpen is evenwel niet in strijd met het wettigheidsbeginsel voor zover de machtiging voldoende nauwkeurig is omschreven en betrekking heeft op de tenuitvoerlegging van maatregelen waarvan de essentiële elementen voorafgaandelijk door de wetgever zijn vastgesteld.”).

Artikel 61

39. De maximale bewaartermijn van persoonsgegevens wordt in artikel 61 van amendement nr. 1 gekoppeld aan de bepalingen in het Bestuursdecreet van 7 december 2018 inzake het archiefbeleid van bestuursdocumenten. Volgens de verantwoording worden hierbij in de eerste plaats de selectieregels geïnviseerd die worden opgesteld overeenkomstig artikel III.87 van dat decreet. De regels inzake persoonsgegevens enerzijds en het archiefbeleid van bestuursdocumenten anderzijds hebben nochtans niet noodzakelijk dezelfde finaliteit en logica. Bovendien moet worden opgemerkt, zoals de Raad van State, afdeling Wetgeving, eerder reeds heeft vastgesteld, dat in dat artikel zelf geen bewaartermijn is opgenomen.⁶¹

Vermits de bewaartermijn als een essentieel element van de verwerking van persoonsgegevens moet worden beschouwd, kan het bepalen van die termijn niet zonder meer worden gedelegeerd, en al helemaal niet worden overgelaten aan een selectiecommissie die, overeenkomstig artikel III.88, § 1, van het Bestuursdecreet van 7 december 2018, de selectieregels opstelt en actualiseert of goedkeurt.

Artikel 66

40. Het voorgestelde artikel 36ter, § 1, vijfde lid, van het Natuurdecreet bepaalt, voor wat betreft de afbakening van de zoekzones⁶², dat binnen de delen van de zoekzone met de laagste actuele of potentiële natuurwaarden de afbakening ervan kan worden aangepast op basis van socio-economische belangen.

In een SBZ-H dient niettemin voorrang te worden gegeven aan het herstel of de handhaving van de natuurlijke habitats. De aanpassing van een zoekzone met, bijvoorbeeld, de laagste actuele, maar een potentieel hoge natuurwaarde, in het licht van socio-economische belangen is dan ook slechts mogelijk in zoverre die maatregel verenigbaar blijft met artikel 6 van de Habitatrichtlijn.

⁶¹ Adv.RvS 71.656/1 van 29 juni 2022 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 10 november 2022 ‘tot wijziging van het decreet van 30 april 2004 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Opgroeien regie en het decreet van 7 juli 2017 tot oprichting van een publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Vlaams Agentschap voor de Uitbetaling van Toelagen in het kader van het Gezinsbeleid, tot vaststelling van vergunningsnormen voor private uitbetalingsactoren en tot wijziging van het decreet van 30 april 2004 betreffende de oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Kind en Gezin’, *Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1388/1, 61, opmerking 4; adv.RvS 71.887/1/V van 19 september 2022 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 17 februari 2023 ‘tot wijziging van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur’, *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1445/1, 201, opmerking 4.3.

⁶² Gedefinieerd in artikel 2, 70°, van het Natuurdecreet als “een zone die per Europees te beschermen soort en per Europees te beschermen habitat de perimeter aangeeft die gevrijwaard wordt met het oog op het optimaal plaatsen van de instandhoudingsdoelstellingen voor de betrokken speciale beschermingszone. De omvang van de zoekzone wordt bepaald door de oppervlakte die nodig is voor het realiseren van het openstaand saldo van de taakstelling voor de betrokken Europees te beschermen habitat of Europees te beschermen soort”.

Artikel 70

41. In het voorgestelde artikel 3, § 2, 2°/2, b), van het Mestdecreet worden het “agrarisch gebied met ecologisch belang” en het “agrarisch gebied met overdruk natuurverweving” (ten opzichte van het voorstel) uitgesloten van de definitie van “groen habitatrictlijngebied” en bijgevolg van de nulbemestingsregeling die in het voorgestelde artikel 41*bis*, § 1, derde lid, van het Mestdecreet (artikel 78, 1°, van amendement nr. 1) wordt opgelegd “met het oog op het behoud en de versterking van natuurwaarden op landbouwgronden”. Dit wordt in de toelichting verantwoord op grond van de agrarische kenmerken van deze gebieden.

Deze verantwoording is zinledig aangezien de voorgestelde nulbemestingsregeling sowieso slechts betrekking heeft op landbouwgronden. De vraag rijst of het uitzonderen van deze gebieden bovendien niet hun ecologisch belang of hun functie natuurbehoud schaadt.⁶³ Indien ze wordt behouden, moet die uitzondering worden verantwoord.

Artikel 72

42. In het voorgestelde artikel 23, § 5, eerste lid, 12°, van het Mestdecreet (artikel 72, 3°, van amendement nr. 1) moet worden gepreciseerd dat naar artikel 2, eerste lid, 5°, van het aan te nemen decreet wordt verwezen (en dus niet van het gewijzigde Mestdecreet).

Artikel 74

43. Artikel 74 strekt tot wijziging van artikel 34, § 1, van het Mestdecreet waarin de bepalingen opgenomen zijn met betrekking tot de overname van nutriëntenemissierechten.

Volgens de toelichting is “[d]e basisregel [...] hierbij dat er bij een overdracht een afoming gebeurt van 25%, behoudens indien men zich in een van de vermelde uitzonderingssituaties bevindt. Het aantal uitzonderingssituaties is echter momenteel zo uitgebreid dat er slechts een beperkt aantal overnames gebeurt op basis van een afoming van 25%. Met voorliggend artikel worden de regels voor de overname van nutriëntenemissierechten aangepast. De basisregel blijft dat bij een overname er een afoming van 25% zal gebeuren. Hierop worden nog slechts een beperkt aantal uitzonderingen voorzien, in geval van een dichte familiale overdracht”.⁶⁴

Weliswaar komt in de voorgestelde regeling de overdracht aan “de overnemer [die] jonger is dan 40 jaar” en aan bloed- en aanverwanten in de zijlijn niet meer in aanmerking voor een vrijstelling van annulering van overgenomen nutriëntenemissierechten, maar die

⁶³ In “agrarisch gebied met ecologisch belang” mogen enkel werken en handelingen worden uitgevoerd die de uitgesproken ecologische waarde ervan niet schaden (zie de aanvullende stedenbouwkundige voorschriften van de gewestplannen, waarvan de tekst beschikbaar is op: https://omgeving.vlaanderen.be/sites/default/files/2021-11/bijlage_3_aanvullende_voorschriften_stedenbouwkundige%20gewestplannen.pdf). “Agrarisch gebied met overdruk natuurverweving” gaat om gebieden waarin de functies natuurbehoud en landbouw nevensgeschikt zijn. De functie landbouw mag in deze gebieden bijgevolg ook het natuurbehoud niet schaden (bv. RvS 23 mei 2022, nr. 253.848).

⁶⁴ *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1801/5, 245.

vrijstellingsregeling blijft ruim. Zo kan bijvoorbeeld opgemerkt worden dat de voorgestelde regeling uitgebreid wordt naar bloed- en aanverwanten in rechte opgaande lijn en dat het aantal overdrachten dat onder de vrijstelling valt niet beperkt lijkt te zijn in aantal.⁶⁵ De vraag rijst of dat de bedoeling is.

De voorgestelde regeling roept bovendien andere vragen op. Zo is bijvoorbeeld niet duidelijk waarom de principiële beperking van één overdracht per vijf jaar enkel van toepassing is op de hypothese van het voorgestelde artikel 34, § 1, eerste lid, 2°, van het Mestdecreet, noch of uit het samenlezen van artikel 34, § 1, tweede lid, 5°, met het derde lid moet worden afgeleid dat de voorwaarden uit het tweede lid, 5°, a) en b), niet alleen van toepassing zijn gedurende de “afgelopen drie jaren voorafgaand aan de overdracht”, maar ook “binnen de vijf jaar na de overdracht”.

Artikel 76

44. De niet-ingevulde nutriëntenemissierechten van een bedrijf worden volgens het voorgestelde artikel 35, § 1, eerste lid, van het Mestdecreet van rechtswege geannuleerd op 1 januari 2024.

De niet-retroactiviteit van decreten is een waarborg ter voorkoming van rechtsonzekerheid. Die waarborg vereist dat de inhoud van het recht voorzienbaar en toegankelijk is, zodat de rechtzoekende in redelijke mate de gevolgen van een bepaalde handeling kan voorzien op het tijdstip dat die handeling wordt verricht. De terugwerkende kracht kan enkel worden verantwoord wanneer ze onontbeerlijk is voor de verwezenlijking van een doelstelling van algemeen belang.⁶⁶

De vraag rijst of het wel de bedoeling is om aan de regeling voor annulering van niet-ingevulde nutriëntenemissierechten terugwerkende kracht te verlenen. Zo ja, zal hiervoor een afdoende verantwoording moeten worden gegeven.

Artikel 81

45. Uit de tekst van het voorgestelde artikel 84, § 5, van het Mestdecreet blijkt niet duidelijk dat het om een overgangsregeling gaat die van toepassing is op overnames die afgehandeld zijn volgens de huidige (lees: oude) regeling voor voorwaarden die na de overname blijven doorwerken. Dit dient duidelijker in de tekst tot uitdrukking te worden gebracht.

⁶⁵ Via een overdracht aan een ouder lijkt bijvoorbeeld een overdracht naar een broer of zus te kunnen worden gerealiseerd met vrijstelling van annulering.

⁶⁶ Zie o.m.: GwH 21 november 2013, nr. 158/2013, B.24.2; GwH 19 december 2013, nr. 172/2013, B.22; GwH 29 januari 2014, nr. 18/2014, B.10; GwH 9 oktober 2014, nr. 146/2014, B.10.1; GwH 22 januari 2015, nr. 1/2015, B.4; GwH 7 mei 2015, nr. 54/2015, B.12; GwH 14 januari 2016, nr. 3/2016, B.22; GwH 3 februari 2016, nr. 16/2016, B.12.1; GwH 28 april 2016, nr. 58/2016, B.9.2; GwH 9 februari 2017, nr. 15/2017, B.9.2; GwH 21 december 2017, nr. 145/2017, B.16.2; GwH 19 juli 2018, nr. 100/2018, B.13; GwH 3 juni 2021, nr. 82/2021, B.6 en GwH 23 juni 2022, nr. 85/2022, B.10.2.

46. De woorden “decreet van 28 juli 2022” in artikel 81 dienen te worden vervangen door “decreet van 15 juli 2022”.

Artikel 89

47.1. Artikel 89 van amendement nr. 1 strekt tot aanvulling van artikel 87, § 1, van het decreet van 25 april 2014 ‘betreffende de omgevingsvergunning’ en beoogt te voorkomen dat een omgevingsvergunning van een veehouderij wordt bijgesteld, mocht blijken dat het ammoniakemissiereducerend vermogen van een ammoniakemissiereducerende techniek die in de vergunning vermeld wordt, lager blijkt uit te vallen.

47.2. In advies 74.348/1/V wees de Raad van State op de twijfel over de vraag “of kan worden gegarandeerd dat er wetenschappelijk gezien redelijkerwijs geen twijfel bestaat over de doeltreffendheid”⁶⁷ van de voorziene ammoniakemissiereducerende technieken, en bijgevolg in hun doelmatigheid en efficiëntie voor het bereiken van de in artikel 4, § 1, eerste en tweede lid, van amendement nr. 1 beoogde doelstellingen. Die vraag blijft in het licht van de voorgestelde bepaling relevant.

47.3. Het zonder meer uitsluiten dat een onderzoek zou plaatsvinden over de vraag of de omgevingsvergunning moet worden bijgesteld omdat bij het verlenen ervan rekening is gehouden met een niet met de realiteit overeenstemmend ammoniakemissiereducerend vermogen van de gehanteerde technieken, is in strijd met artikel 6, lid 2 en 3, van de Habitatrichtlijn en met het in artikel 4, lid 3, van het VEU neergelegde beginsel van loyale samenwerking. In een dergelijk geval moet alsnog worden onderzocht of de verdere uitvoering van het ten onrechte vergund project er niet toe leidt dat er zich een verslechtering voordoet of dat er storende factoren optreden die een significant effect zouden kunnen hebben op een SBZ-H.⁶⁸⁻⁶⁹

47.4. Artikel 89 van amendement nr. 1 geeft bovendien aanleiding tot het wegvallen van de thans bestaande inspraakregeling van het publiek⁷⁰ en van de toegang tot een rechter.⁷¹ Dit staat op gespannen voet met de *standstill*-verplichting vervat in artikel 23 van de Grondwet⁷² en doet vragen rijzen naar de verenigbaarheid van de bepaling met het gelijkheids- en niet-discriminatiebeginsel.

47.5. Artikel 89 van amendement nr. 1 kan bijgevolg geen doorgang vinden.

⁶⁷ Adv.RvS 74.348/1/V, opmerking 10.4.

⁶⁸ HvJ 10 november 2022, zaak C-278/21, Dansk Akvakultur, ECLI:EU:C:2022:864,, punten 38-40.

⁶⁹ In het licht hiervan zou ook bij de tussentijdse evaluatie overeenkomstig artikel 55, tweede lid, 2°, van amendement nr. 1 niet kunnen worden afgegaan op een theoretische berekening van de in de Mestbankaangifte opgegeven technieken, in zoverre die niet met de realiteit blijken overeen te stemmen.

⁷⁰ Zie de artikelen 102 en 103 van het besluit van de Vlaamse Regering van 27 november 2015 ‘tot uitvoering van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning’.

⁷¹ Zie artikel 106 van het besluit van de Vlaamse Regering van 27 november 2015.

⁷² Zie bv. GwH 14 maart 2019, nr. 46/2019, B.5.2 en GwH 11 april 2023, nr. 59/2023, B.7.6.

47.6. De opmerking 47.3 geldt, *mutatis mutandis*, voor artikel 2, eerste lid, 3°, van amendement nr. 1 voor wat betreft het gebruik van de woorden “werden of” met verwijzing naar artikel 5.9.2.1bis, van het besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 1995 ‘houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne’. Die moeten dan ook worden weggelaten uit die bepaling.

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

Yves DEPOORTER

Pierre LEFRANC